

2020-11-24

Sofia Engman
Föreståndare
Nationellt centrum för svenska som andraspråk

Yttrande avseende SOU 2020:28, En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning

Nationellt centrum för svenska som andraspråk (NC) lämnar härmed följande synpunkter på SOU 2020:28 om en mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning.

I yttrandet har vi valt att begränsa oss till att kommentera de delar av betänkandet som specifikt rör NCs regeringsuppdrag (SFS 2007:1475), att arbeta för förbättrade förutsättningar för nyanlända och flerspråkiga elevers lärande.

NC delar den problembild som utredningen beskriver och välkomnar ett större grepp i frågan om en mer likvärdig skola. Av utredningen framgår att skolsystemet är komplext och vi vill understryka vikten av att förslagen ses som en helhet då enskilda delar eller förslag inte kommer att leda till att likvärdigheten förbättras.

NC ställer sig sammantaget positiv till utredningens förslag som vi ser som viktiga för att öka möjligheterna till en mer likvärdig skola alla. Vi menar att många elever skulle gynnas av gemensamma skolval under en samlad skolvalsperiod och att det skulle öka deras möjligheter att önska skola.

Nedan har vi valt att kommentera några av förslagen.

Förslag 4.6.1 Aktivt verka för en allsidig social sammansättning

NC välkomnar förslaget att huvudmän aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning men menar att det inte är tydligt vad innebörden av en allsidig sammansättning är eller vad aktivt verka för i praktiken innebär.

Nationellt centrum för svenska som andraspråk

Förslag 5.7.2 Ett gemensamt skolvalssystem och Förslag 5.7.3 Skolverket ska ansvara för skolvalssystemet

NC är positiva till ett gemensamt skolvalssystem och menar att detta skulle ge ökade möjligheter för många elever att önska skola. NC vill i detta sammanhang poängtera vikten av att den information som riktar sig till vårdnadshavare om skolvalet och de olika alternativen är tydlig och målgruppsanpassad. Här vill vi särskilt lyfta information och vägledning i relation till nyanlända elever, elever med svenska som sitt andraspråk och elever med vårdnadshavare med annat modersmål. Där kan vi inte förutsätta att eleven och vårdnadshavarna kan tillgodogöra sig information på svenska och därmed kunna stödja sina barn i valen. Dessa grupper kan också behöva tydlig information om svenska skolsystemet.

Förslag 5.7.5 Skolbyte sker vid terminsstart som huvudregel

Skolbyte förslås ske vid terminsstart som huvudregel och i förslaget anges vissa undantag. NC är generellt positiv till förslaget men vill särskilt lyfta situationen för nyanlända elever i relation till skolvalsperioder. Det är mycket viktigt att systemet lämnar utrymme för elever som kommer nya mellan skolvalsperioder. I förslaget nämns flytt som undantag men här vill NC lyfta fram nyanlända elever som en särskild elevgrupp att beakta. Nyanlända elever är extra resurskrävande och det är således av yttersta vikt att huvudmän har en plan för hur mottagandet av nyanlända elever ska ske kontinuerligt under läsåret så inte nyanlända elever enbart hänvisas till att söka skolplats på så kallade ”frånvalsskolor” som kanske dessutom saknar resurser och kompetens att undervisa nyanlända elever.

9.2.1 Staten behöver ta ett större ansvar för ökad likvärdighet

NC är positiv till förslaget men vill betona att resursfördelning i form av anslag för undervisning i svenska som andraspråk (sva) inte alltid går att beräkna på individnivå som elevpeng. Svenska som andraspråk är, liksom ämnet svenska, ett eget ämne med samma timplan. I nuläget är det många rektorer som menar att de måste organisera undervisningen i svenska och sva i samma undervisningsgrupp med en enda lärare, trots att elever kan ha behov av sva-undervisning i en separat grupp, eftersom anslaget för sva-undervisning inte räcker för att ha två lärartjänster, en i svenska och en i sva. Eftersom elever som får sva-undervisning kan gå i flera olika klasser och olika årskurser, vållar det ofta organisatoriska problem för rektorer när anslag enbart ges på individnivå. Om skolorna även fick fasta anslag eller tilläggsbelopp för undervisning i svenska som andraspråk skulle rektorerna kunna få till en mer hållbar organisation med dubbla tjänster, en svensk lärartjänst och en sva-lärartjänst i större utsträckning än idag.

Stockholms
universitet

Medverkat i framtagandet av detta yttrande har NCs medarbetare Hülya Basaran, Anna Kaya samt undertecknad.

Stockholm 2020-11-24

Sofia Engman, föreståndare